

כמה חלב במשלוח?

חי הברון, ה.מ.ב.

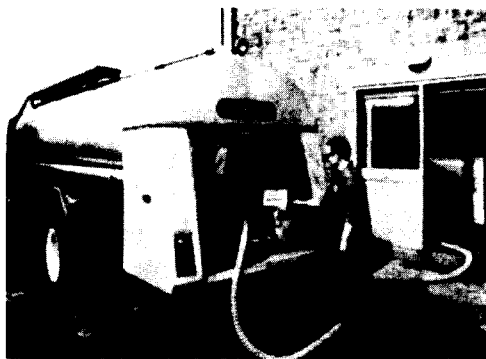
מד חלב כזה מודד את החלב הזורם דרכו מהמיכל שבמשק אל המיכלית. מד החלב אמור להיות מדויק. השימוש בו אמור למנוע את ההתנצחות בין מוכר ורוכש, הבאה בעקבות שתי מדידות נפרדות, האחת במשק והשניה במחלבה. מדי חלב מסוג זה הותקנו באחדות מתחנות האיסוף במושבים ותנובה הביאה ציוד לעריכת נסיון בשימוש בהם גם במיכליות המובילות.

לכאורה יש לראות בהתפתחות זו קץ לבעיות. זו לפחות דעתם של רוב אנשי המקצוע, הן בין יצרני החלב והן בין בעלי המחלבות בעולם. דעה זו מבוססת בדרך כלל גם בעיתונות המקצועית.

★

בחודש יולי 1981 התלונן אחד מבעלי הטורים הקבועים בירחון האנגלי "דיירי פרמר" על אי דיוקים שבשיטת המדידה בעזרת מוט המדידה במיכלי החלב שלו במשק. הוא מביע תקווה שגם באזורו יעברו בקרוב למדי חלב צמודים למיכליות ההובלה. כאמור מתאים הדבר לדעה הרווחת על יתרונותיו של מד מכני ואף אלקטרוני הצמוד למיכלית.

בחוברת ספטמבר 1981 של אותו הירחון מתפרסמים שני מכתבי קוראים. בשניהם מסופר

מיכלית מצוידת במד חלב

מי עוד זוכר את ההתעסקות בכדי חלב? משלוח כדי החלב גרם תמיד לפער כלשהו בין כמות החלב שחישבנו (כך וכך כדים לפי 30 ליטר כל אחד ועוד כד אחד עם 7 ליטר בערך!) לכמות שעבורה זוכינו במחלבה. מלבד ההערכה הלא כל כך מדויקת, נשפך לא מעט חלב בדרך מהמשק אל המחלבה. היה מובן לכל שחייב להיות הבדל בין כמות החלב שהועמסה על מכונית המשא לבין החשבון של המחלבה.

מאז חלפו שנים והקידמה שבאה עם גידול המשק הביאה את מיכל קרור החלב ואת המיכלית המובילה חלב. מיכל החלב שבמשק כוייל על ידי מועצת החלב ותנובה. כל הדרוש הוא קריאה מדויקת של עמוד החלב על פני הסקאלה או של מוט המדידה, ותירגום הקריאה לליטרים לפי הטבלה על הקיר. בכך היינו אמורים להתגבר על כל האי דיוקים.

אך לא כך היה במציאות. לא פסקו הפערים שבין כמות החלב "היוצא" מהמשק לבין זו של החלב "המגיע" למחלבה, שעבורו היא משלמת למשק. מראשית המעבר להובלה במיכליות קבעו ברוב הארצות בעולם, שלגבי החשבון קובעת הכמות היוצאת מהמשק ושעליה חתום הנהג. במלים אחרות: החלב נרכש בשער המשק באמצעות הנהג שהוא מיצג את רוכש החלב, כלומר את המחלבה. בהסדר זה ראו החקלאים בעולם את אחד היתרונות החשובים של ההובלה במיכליות.

נוהג זה לא התקבל בארץ, בגלל מערכת היחסים המיוחדת של יצרן - מוביל - מחלבה הקיימת אצלנו. כמקודם, כן גם עתה, קובעת כמות החלב המתקבלת במחלבה, כלומר, שגם אחרי מהפכת ההובלה נרכש החלב בשער המחלבה. אמנם כבר לא נשפך חלב בדרך כבימי כדי החלב, אך עדיין קיים פער בין הכמות של חלב נשלח לבין זו אשר מתקבלת.

כדי לפתור בעיה כאובה זו הוצע לצייד את המיכליות במדי חלב, כמקובל בארצות רבות.

מועצת החלב שמוט המדידה במיכלו נכון, אלא שגם מד החלב במיכלית ההובלה נמצא "סביר" לפי הטולרנץ שנקבע על ידי המועצה.

★

הפירסומים בירחון האנגלי מדגישים עד כמה מסובך העניין, אפילו בפקוח רציני כמו של מועצת החלב הבריטית, וכאשר ההתחשבות בין המוכר לבין הרוכש נקבעת על ידי מוסד בלתי תלוי. אנחנו נמצאים עדיין בתחילת השלב הנסיוני של הפעלת מדי חלב על המיכליות. טוב נעשה אם נבדוק באופן יסודי את כל השלכות ההפעלה של שיטה זו: קביעת טולרנץ מותר, מערכת ביקורת ופיקוח יעילה הן של מדי החלב שעל המיכליות והן של אמצעי המדידה שבמיכלי המשק, ולא פחות חשובה, במיוחד ביחסים הקיימים אצלנו של יצרן – מוביל – מחלבה, קביעת מנגנון בודרות המקובל על כל "השותפים" והמחייב את כולם.

טלף פרות מומחה מהולנד

כהן סימון

רח' יוספטל 24/65
קרית ים מיקוד 29000
טל: 04-730445 אצל משפחת תשובה
בשעות הערב

על אי דיוקים – לרעת המשק כמובן – דווקא במדי החלב שעל המיכליות המובילות חלב. נזכיר פה שבאנגליה הובלת החלב ואף תהליך המכירה והקניה נמצאים בידי מועצת החלב, תוך פיקוח מקיף על ידה.

ממכתב אחד מסתבר שמד החלב היה שפיר בתחילת הפעלתה של המערכת החדשה. כמויות החלב שנמדדו בעזרת מוט המדידה במיכל המשק ואלו שנרשמו במד החלב היו זהות. אך ביום בהיר אחד באוקטובר 1980 חסרו לפי מד החלב 140 ליטר (מתוך כ-2,000) לעומת המדידה במוט המיכל. בעקבות תלונת המשק למועצת החלב נערכה התאמה בחשבון, מבוססת על הממוצע של כמות החלב שנמדדה ב-3 הימים שלפני המקרה וב-3 הימים שלאחריו. כתוצאה פוצה המשק ב-118 ליטר, עדיין 22 ליטר פחות מקריאת המוט.

החל מחודש דצמבר 1980 השווה בעל המשק יום יום את קריאת המוט עם קריאת מד החלב וערך את חשבון ההפסד שלו כלהלן:

דצמבר-ינואר	437	- ליטר שווים	£ 57.74
פברואר	248	- ליטר שווים	£ 32.65
מרץ	293	- ליטר שווים	£ 40.00

מועצת החלב ערכה בדיקה במשק ומצאה את מוט המיכל נכון. יחד עם זאת קבעה טולרנץ (מידת סובלנות) מותר למדי החלב שבמיכליות. לפי טולרנץ זה נמצא שכל ההפרשים היומיומיים היו "בסדר", פרט ליום אחד בו "חסרו" 40 ליטר לפי מד החלב. כאמור, שולח המשק מעל ל-2,000 ליטר כל יום.

על נסיון דומה מספר גם בעל המכתב השני. גם אצלו "נפסד" חלב מאז צויידה המיכלית המובילה במד חלב. גם אצלו הראו בדיקות

.....
שטוף את יחידות החליבה בין פרה לפרה
במים. חיטוי מומלץ אך ורק במצבים בהם
הרופא המטפל מיעץ לבצעו. אם יש צורך
לחטא – שטוף במים אחרי החיטוי!
.....